

Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi- Gönül Sultanları Buluşması

26-28 Mayıs 2014, Osman Gazi Üniversitesi Kongre Merkezi, Eskişehir

Arş. Gör. Aygül DÜZENLİ*

§§§

“Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti” etkinlikleri çerçevesinde, Kırmılı büyük düşünür İsmail Gasıralı'nın “*Dilde, fikirde, işte birlik*” sözüyle özetleyebileceğimiz, Türk dünyasındaki birlik arayışlarının bir yansıması olarak pek çok faaliyet düzenlenmiştir. “*Türk Dünyası Kültürel Değerleri Uluslararası Sempozyumu*”, “*Türk Dünyasında Kadın ve Moda Etkinlikleri*” ve “*3. Uluslararası Tatarların Tarihi Mirası Konferansı*” gibi Türk tarihi ve kültürünü tanıtmaya ve yaşatmaya yönelik pek çok etkinlik bu kapsamda değerlendirilebilir. 2013 yılı ile sınırlı kalmayan bu faaliyetler 2014 yılı içerisinde de devam etmiş ve “*Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi Gönül Sultanları Buluşması*” bunların en kapsamlılarından biri olmuştur. 26-28 Mayıs tarihlerinde *Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı* tarafından Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kongre Merkezi'nde düzenlenen “Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi” protokolün yanısıra yurtiçi ve yurtdışından alanında uzman pek çok bilim insanı, akademisyen ve çok sayıda davetlinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Temel değerlerimizi, fikirleri ve çabalarıyla hayata geçiren, ruh dünyamızın miraslarının fikirlerini ve yaşantılarını bugün yararlanabilecek şekilde konuşmak, medeniyetimizin hamurunu yoğuran gönül sultanlarımız üzerinden, farklı kesimleri temsil eden ka-naat önderlerini bir araya getirmek ve fikir alışverişinde bulunmalarını sağlamak amacıyla 4 ayrı salonda 9 oturum şeklinde düzenlenen etkinlikte, 200'ü sözlü, 23'ü de poster olmak üzere toplam 223 adet tebliğ sunulmuştur. Ancak programın yoğun içerikli olması hasebiyle sunulan bütün tebliğlerden bahsetmek mümkün olmayacağından, programda ortaya koydukları farklılıklarla çeşitli açılardan öne çıkan birkaç tebliğe kısaca değinilecek diğerlerine de işaret edilecektir.

“Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi” protokol konuşmaları ile başladı. Açılış programındaki konuşmasına Sezai Karakoç'a ait “Zamana Adanmış Sözler” adlı şiiri ile başlayan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, nasıl ki bilimler geleceğin inşasında

* Çukurova Üni. İlahiyat F. Türk-İslâm Edebiyatı Anabilim Dalı, e-posta: tuana57_87@hotmail.com

bir yöntem olarak kullanılıyorsa, kültürlere ait değerlerin de geleceğin inşasında kullanılması gerektiğini belirtirken, Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez ise “İlimimiz çoğaldı, âlimlerimiz azaldı. Bilgimiz çoğaldı ama bilgilerimiz azaldı.” diyerek bu toplantının bilgece bir söz, bilgece bir duruş ve bilgece bir davranışa vesile olması temennisinde bulunarak kürsüden ayrıldı. Konuşmasında Ebû'l-Hasan Ali b. Ahmed el-Harakânî hazretlerinin, “*Hiçbir şey bilmediğini anlayınca kadar herkes bildiği ile övünür. Hiçbir şey bilmediğini anlayınca bilgisinden utanır. İşte o zaman marifeti kemâle erer.*” sözlerini hatırlatan Harakânî Vakfı Başkanı Yavuz Uzgur, İslam'ın dünyayı zulümden arındırmak için bize yol gösterdiğini ve Gönül Sultanlarımızın İslam'ın kalbi olduğunu, bin yıldır Gönül Sultanlarımızın ıstıraplarımızı dindirmek için bizi sardığını, dıştan içe, zahirden batına yolumuzu aydınlattığını anlatan konuşmasıyla dikkat çekti.

Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu başkanlığındaki açılış oturumunda, Prof. Dr. Abdurrahman Güzel, “*Dini Tasavvufi Türk Edebiyatı*”, Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç, “*İbni Arabî*”, Prof. Dr. Ahmet Akgündüz, “*Bedüzzaman ve Günümüz Problemleri Hakkındaki Tavsiyeleri*” adlı tebliğlerini sundular. Prof. Dr. Abdurrahman Güzel, konuşmasında Türk Edebiyatı'nın önemli bir bölümünü oluşturan Dinî Tasavvufî Türk Edebiyatı'na uzun yıllar Tekke Edebiyatı denildiğini ancak Yunus'u hiçbir tekkeye sığdırmanın mümkün olmadığını, bu nedenle Dinî Tasavvufî Türk Edebiyatı'nın dünle bugünü birbirine bağlayan geniş bir çerçevesinin olduğunu belirtti. Ayrıca haklı bir tespitle edebiyattan dini ve tasavvufu çıkardığımızda elimizde kalacak olanın ancak boş bir kovan olacağını vurguladı.

Programın diğer oturumlarında emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Süleyman Uludağ ise, “*Nefehâtü'l-üns*” başlıklı tebliğinde bilge ve hakîm/hekîm kavramları üzerinde durmuş, tarih boyunca hikmet kelimesine yüklenen anlamlar üzerinden bilge diyebileceğimiz şahsiyetlerin sahip olması gereken özelliklere değinmiştir. Prof. Dr. Nevzat Tarhan ise, “*Travma Dönemlerinde Anadolu Bilgelerinin Rolü*” adlı tebliğinde, davranışlar üzerinden duyguyu eğitimi yapılması gerektiğini ve artık çağımızın bir gereği olarak iyi insan yetiştirmenin iyi mühendis yetiştirmekten daha önemli olduğunu söylemiştir.

Zirve'de Kâşgarlı Mahmud, Yusuf Has Hâcip, Yükneklî Edip Ahmet, Hoca Ahmet Yesevî, Âhî Evran, Abdulkadir Geylanî, Şâh-ı Nakşibend, Ali Şir Nevâî, İmam Cafer Sâdık, Hacı Bektaş Velî, Hacı Bayram Velî, Pir Sultan Abdal, Sadreddin Konevî, Sarı Saltuk Gazî, Yunus Emre, Mevlâna Celâleddin Rûmî, Nâbi, Aziz Mahmud Hüdâyî, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Mevlâna Hâlid Bağdâdî, Said Nursî, İsmail Gaspıralı, Bahtiyar Vahapzâde, Mehmet Akif, Aliya İzzet Begoviç... gibi Türk tarihi ve kültüründe önemli bir yere sahip isimlerle ilgili pek çok tebliğ sunulmuştur. Bu tebliğlerde bilge şahsiyetlerin hayatları, dinî, tasavvufî ve ahlâkî düzlemde fikir dünyaları, gelecek nesillere miras bıraktıkları eserleri ve bu eserlerinde vurguladıkları millî ve manevî değerler ile ortak dil, kültür ve değerleri korumaya dair nasihatleri üzerinde durulmuştur.

Zirve'de Türk kültürünün bilge şahsiyeti olan Nasreddin Hoca da unutulmamış ve Prof. Dr. Fethi Gedikli, "*Nasreddin Hoca Fıkralarında Kadı İmgesi*" tebliği ile, Yrd. Doç. Dr. Gökhan Tarıman Cenikoğlu, "*Türk Dünyasında Nasreddin Hoca*" tebliği ile, Yrd. Doç. Dr. Zülfikar Bayraktar, "*Nasreddin Hoca Üzerine Problemler*" tebliği ile, Doç. Dr. Süleyman Dönmez ise, "*Bir Bilge- Filozof Olarak Nasreddin Hoca*" adlı tebliği ile Hoca Nasreddin'i farklı açılardan ele almışlardır. Ancak Doç. Dr. Süleyman Dönmez'in tebliği "Bilgin, bildiğini bilen, filozof, bilmediğini bilendir." sözü bağlamında, Nasreddin Hoca'nın bilgeliğini felsefi bir düzlemde ele alması, fıkralarıyla zihinlerimize yer eden hocanın arka planda kalan bir yönünü ortaya çıkarması bakımından dikkat çekici olmuştur.

İsimleri ve eserleri ile ulusal veya uluslararası sahada ön plana çıkmış kimseler yanında, adına aşına olmadığımız, eserleri ve görüşlerinden bu zamana kadar mahrum kaldığımız ancak her yöredeki Türklüğün yükseltilmesine gönül vermiş, faziletli insan modelimizin kâmil misalleri olan şahsiyetler de zirvede konu edinilmiştir. Yrd. Doç. Dr. Nurgül Sucu "*Sâhibü'l-Vefâ Hâce Mûsâ Topbaş Hazretleri*", Prof. Dr. Mehmet Atalan, "*Viranî Baba'nın Fakr-Nâmesinde Tasavvufî Unsurlar*", Dr. Necdet Yılmaz, "*Mehmet Zâhit Kotku*", Doç. Dr. Bekir Tatlı, "*Türk-İslâm Davasının Büyük Mütefekkeri Mehmet Feyzî Efendi ve Türk Dünyasına Birlik Reçetesi: İslâmiyet Ruhumuz, Türklük Bedenimizdir.*", Doç. Dr. Burhan Baltacı, "*Dinî ve Millî Tefekkürü Bütün Olarak Sunan Bir Bilge Şahsiyet "Mehmet Feyzî Efendi"*", Yrd. Doç. Dr. Veli Savaş Yelok, "*Feyzulla Hocayev ve Cedit Hareketi*" adlı tebliğleriyle bu şahsiyetlerden bazılarını tanımamıza vesile olmuşlardır.

Doç. Dr. Salih Yılmaz tarafından sunulan "*Türk Mitolojisinde Bilgelik*" ve Güllü Yoloğlu'nun "*Mücize, Keramet, Firasat Sahipleri, İstidraç, Şamanlık*" adlı tebliğleri ele aldıkları konular bakımından dikkat çekerken, Prof. Dr. Emine Yeniterzi'nin "*Mevlâna'nın Mesnevi'sinde Zekâ Değerleri*" adlı tebliği, Mesnevî'den alınan ve zeki dost edinmenin önemine vurgu yapan ilginç ve eğlenceli hikâyeleriyle sempozyuma renk kattı.

Zirve'ye katılan her ülkeyi temsilen bir kişinin katıldığı Prof. Dr. Abdurrahman Güzel başkanlığındaki kapanış oturumunda ise, başarılı bir şekilde tamamlanan bu zirvenin bundan sonraki çalışmalar için bir adım olduğu, bu zirvede bütün Türk bilgelerini konu edinmenin mümkün olmadığı ancak bunun bir ilk olarak kabul edilmesi ve genişletilerek düzenli aralıklarla tekrarlanması arzusu dile getirildi. Etkinliğin amacının yalnızca bilgilerimizi anmak değil, bunun da ötesinde yeni bir medeniyet hamlesine temel teşkil edecek kurucu değerleri ortaya koymak olduğu belirtildi. Prof. Dr. Abdurrahman Güzel, zirvede sunulan tebliğlerin en kısa sürede kitap olarak yayınlanması ve dağıtılması gerektiğini belirtti. Ayrıca bu zirvenin ürünü olarak kapsamlı bir "*Türk Dünyası Bilgeler Ansiklopedisi*" hazırlayacak bir bilim ve danışma kurulunun oluşturulması ve çalışmalara başlanması temennisinde bulundu.

Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi Genel Koordinatörü İbrahim Akgün ve Akademik Koordinatörü Dr. Emek Üşenmez başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyor ve birkaç nesil sonra sahip olduğumuz değerleri unutma tehlikesinin bulunduğu bir dönemde, medeniyetimizin inşasındaki güzellikleri ve değerlerimizi keşfedebileceğimiz, el birliği, güç birliği ve ortak bir akılla konularına hâkim insanların rehberliğinde, ortak noktalarımızı bulup, onları daha da öne çıkarabileceğimiz millî ve manevî heyecanlarımızı yeniden uyandıracak bu gibi organizasyonların devamını diliyoruz.